

12. prosinec 1996

OBDOBÍ VLÁDY LUCEMBURKŮ

OTÁZKY 1. KOLA

(zakroužkujte dle Vašeho názoru správnou odpověď)

autor : doc. Jana Janusová, CSc.

- 1. otázka** : **Jakým způsobem zemřel protikandidát Karla IV. na císařský trůn Ludvík Bavor?**
- a) byl zabit v souboji
 - b) spadl při lovu z koně a zlomil si vaz
 - c) spáchal sebevraždu poté, co se dověděl o Karlově korunovaci
 - d) zemřel ve vězení na hradě Zvíkov
- 2. otázka** : **Středověká křesťanská církev se ve 2. polovině 14. století ocitla v hluboké krizi. Jedním z viditelných projevů této krize bylo papežské schizma. Vyřešení schizmatu nebylo snadnou záležitostí, o jeho vyřešení se pokoušelo několik panovníků a několik koncilů. Který z koncilů ho nakonec vyřešil a který z evropských panovníků na tom měl nemalý podíl?**
- a) pisánský - Viktor Emanuel II.
 - b) avignonský - Ludvík XVI.
 - c) kostnický - Zikmund Lucemburský
 - d) tridentský - Vilém II.
- 3. otázka** : **Jan Lucemburský měl v Čechách těžkou pozici. Jeho vláda narážela na odpor české šlechty a ta proti němu vytvořila poměrně širokou opozici. Po dlouhá léta stál v jejím čele bohatý a mocný šlechtic, milenec Alžběty Rejčky. Který z uvedených to byl?**
- a) Jindřich z Lipé
 - b) Závíš z Falkenštejna
 - c) Petr z Rožmberka
 - d) Vilém Zajíc z Valdek
- 4. otázka** : **Syn Karla IV. a Anny Svidnické - Václav byl roku 1376 jako patnáctiletý korunován za římského krále. Ve kterém městě proběhla volba?**
- a) Frankfurt nad Mohanem
 - b) Cáchy
 - c) Norimberk
 - d) Praha
- 5. otázka** : **Jak se jmenovala v pořadí třetí žena Karla IV.?**
- a) Blanka z Valois
 - b) Anna Falcká
 - c) Eliška Pomořanská
 - d) Anna Svidnická

6. otázka : Četných úspěchů v mezinárodní politice Karel IV. dosáhl i díky osobnímu přátelství se svým francouzským otcovským přítelem, který se jmenoval Pierre Roger de Rosieres. Poté, co se stal tento muž roku 1342 papežem, přijal jméno?

- a) Jan Pavel II.
- b) Bonifác III.
- c) Kliment VI.
- d) Řehoř VII.

7. otázka : Svatba Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny se konala 1. září 1310. Kde se udál onen slavnostní okamžik?

- a) Praha
- b) Heidelberg
- c) Špýr
- d) Basilej

8. otázka : V jakém časovém rozmezí byla stavěna katedrála sv. Víta?

- a) 1344 - 1829
- b) 1344 - 1629
- c) 1344 - 1729
- d) 1344 - 1929

9. otázka : Matkou Zikmunda Lucemburského byla?

- a) Anna Falcká
- b) Alžběta Rejčka
- c) Alžběta Pomořanská
- d) Blanka z Valois

10. otázka : Roku 1400 byl Václav IV. sesazen z postu římského krále a novým římským králem se stal?

- a) Ruprecht Falcký
- b) Ferdinand d' Este
- c) Zikmund Lucemburský
- d) Jindřich VII.

11. otázka : Nedávno zesnulý známý český historik, autor monografií o Lucemburcích na českém trůnu, se jmenoval?

- a) Jan Kresčák
- b) Jiří Spěváček
- c) Josef Pekař
- d) Petr Čornej

12. otázka : Zikmund Lucemburský bojoval roku 1396 v bitvě u Nikopole. Jeho protivníkem byl?

- a) Mehmed I.
- b) Štefan I. Moldávský
- c) Bajezid I.
- d) Sulejman I.

13. otázka : V srpnu 1335 byl uzavřen tzv. **Trenčínský mír. Čeho se týkal?**

- a) král Jan Lucemburský získal polskou korunu
- b) král Jan Lucemburský uzavřel dohodu s uherským králem Karlem Robertem namířenou proti polskému králi Kazimírovi
- c) král Jan Lucemburský se vzdal nároků na uherský trůn
- d) král Jan Lucemburský se vzdal nároků na polskou korunu

14. otázka : Jestliže v roce 1310 český národ Jana Lucemburského nadšeně vítal, o deset let později už byl každý jeho příjezd doprovázen proklínáním. Letité spory se šlechtou vyvrcholily počátkem roku 1318, kdy se proti němu postavily nejmocnější české šlechtické rody. Díky zprostředkovateli Ludvíku Bavorskému se podařilo dojednat ještě roku 1318 smír. **Kde se tak stalo?**

- a) Cheb
- b) Tachov
- c) Domažlice
- d) Olomouc

15. otázka : V bitvě u Mühldorfu roku 1322 bojoval Jan Lucemburský na straně Ludvíka Bavora proti Ludvíkovu protikráli, rakouskému vévodovi Fridrichu Sličnému. Za pomoc při upevnění své moci se Ludvík Bavor Janu Lucemburskému bohatě odměnil. **Jakým způsobem?**

- a) pod svrchovanost českého krále se jako říšská zástava dostalo Chebsko
- b) Janu Lucemburskému bylo přislíbeno, že jeho syn Karel se stane císařem
- c) Jan Lucemburský se mohl po dobu 10 let zdarma zúčastňovat oblíbených rytířských turnajů
- d) k Českému království bylo definitivně připojeno Slezsko

16. otázka : Počátkem roku 1349 potvrdil císař Karel IV. z moci římského krále všechna dosavadní práva a svobody pražské university.

Jak se tento dokument nazýval?

- a) Zbraslavský diplom
- b) Eisenašský diplom
- c) Heidelberský diplom
- b) Kutnohorský dekret

17. otázka : V létě 1357 Karel IV. položil základní kámen ke stavbě kamenného mostu přes Vltavu v Praze (Karlův most), jenž byl budován v blízkosti povodně zničeného mostu. Jak se tento most postavený kolem roku 1170 jmenoval?

- a) Libušin most
- b) Juditin most
- c) most Jana Švermy
- d) Alžbětin most

18. otázka : Roku 1375 zemřel mladší bratr císaře Karla IV. Císaři byl pevnou oporou a jako moravský markrabě přispěl k rozvoji svého sídelního města Brna. **Jak se jmenoval?**

- a) Jan Zhořelecký
- b) Jošt Moravský
- c) Jan Jindřich
- d) Ota Pavel

19. otázka : Sestra Václava IV. Anna se provdala do ciziny. **Kam?**

- a) do Francie
- b) do Ruska
- c) do Bavorska
- d) do Anglie

20. otázka : **Kdo provedl výzdobu kaple sv. Kříže na Karlštejně?**

- a) Petr Parlér
- b) Mistr třeboňský
- c) Mistr Theodorik a jeho dílna
- d) Mistr vyšebrodský

21. otázka : **Ledňáček v točnici, emblém často se vyskytující na stavbách z období jeho vlády, byl osobním emblémem :**

- a) Václava IV.
- b) Karla IV.
- c) Jana Lucemburského
- d) Zikmunda Lucemburského

22. otázka : **Triforium je?**

- a) rozvětvení rodu na 3 větve
- b) tříleté období děkana university
- c) kamenná plastika v podobě trojspěří
- d) úzká chodba ve zdi nad arkádami bočních lodí v gotickém chrámu

23. otázka : **Maiestas Carolina byl?**

- a) Karlův vlastní životopis
- b) Zemský zákoník z roku 1355 omezující moc šlechty a byl platný pouze do konce života Karla IV.
- c) Zemský zákoník z roku 1355 usilující o posílení panovnické moci (pro odpor šlechty nebyl přijat)
- d) Říšský zákoník řešící pravidla volby římského krále a nástupnictví krále českého

24. otázka : **Karel IV. byl 4x ženat. Kolik měl celkem dětí?**

- a) 6 dětí
- b) 8 dětí
- c) 10 dětí
- d) 11 dětí

25. otázka : **Jak vysoká je věž Staroměstské radnice?**

- a) 69,5 m
- b) 49,5 m
- c) 89,5 m
- d) 39,5 m

26. otázka : **V roce 1344 bylo v Praze založeno arcibiskupství a prvním arcibiskupem se stal Arnošt z Pardubic. Kdo byl jeho nástupcem?**

- a) Jan z Jenštejna
- b) Zdeněk Zajíc z Házenburka
- c) Konrád z Vechty
- d) Jan Očko z Vlašimi

27. otázka : **Ve kterém městě se konal zemský sněm, který definitivně potvrdil české královské důstojenství posledního Lucemburka?**

- a) Znojmo (r. 1437)
- b) Brno (r. 1435)
- c) Jihlava (r. 1436)
- d) Kutná Hora (r. 1435)

28. otázka : **Když bylo dne 30. dubna 1344 založeno pražské arcibiskupství, došlo téhož dne k založení nového biskupství. Ve kterém městě mělo své sídlo?**

- a) Znojmo
- b) Olomouc
- c) Litomyšl
- d) Plzeň

29. otázka : **Jaký počet obyvatel měla přibližně Praha v době smrti Karla IV.?**

- a) 25 000
- b) 40 000
- c) 80 000
- d) 95 000

30. otázka : **Za Jana Lucemburského i Karla IV. se u nás platilo grošovou měnou. Ke groši patřily drobné mince. Jak se nazývaly?**

- a) parvy
- b) grošíky
- c) florény
- d) dropty

poznámka : správná odpověď = **1 bod** (maximální počet bodů - **30**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 1. KOLA

- 1 b = spadl při lovu z koně (mrtvice?) a zlomil si vaz
2 c = kostnický (Zikmund Lucemburský)
3 a = Jindřich z Lipé
4 a = Frankfurt nad Mohanem
5 d = Anna Svidnická
6 c = Kliment VI.
7 c = Špýr
8 d = 1344 - 1929
9 c = Alžběta Pomořanská
10 a = Ruprecht Falcký
11 b = Jiří Spěváček
12 c = Bajezid I.
13 d = král Jan Lucemburský se vzdal nároků
na polský trůn
14 c = Domažlice
15 a = pod svrchovanost českého krále se jako říšská
zástava dostalo Chebsko
16 b = Eisenašský diplom
17 b = Juditin most
18 c = Jan Jindřich
19 d = do Anglie
20 c = Mistr Theodorik a jeho dílna
21 a = Václav IV.
22 d = úzká chodba ve zdi nad arkádami bočních lodí
v gotickém chrámu
23 c = Zemský zákoník z roku 1355 usilující o posílení
státní moci
24 d = 11 dětí
25 a = 69,5 m
26 d = Jan Očko z Vlašimi
27 c = Jihlava (r. 1436)
28 c = Litomyšl
29 b = 40 000 lidí
30 a = parvy

OBDOBÍ VLÁDY LUCEMBURKŮ

OTÁZKY 2. KOLA

(napište dle Vašeho názoru správnou odpověď)

autor : doc. Jana Janusová, CSc.

1. otázka : Ve kterém městě zemřel poslední Lucemburk na českém trůnu císař Zikmund?

.....

2. otázka : Dne 26. listopadu 1346 se uskutečnila korunovace Karla římským králem. Kde se tak stalo?

.....

3. otázka : Císař Karel IV. ještě za svého života sepsal závěť, v níž rozdělil země, kde vládl. Které území odkázal svému synu Zikmundovi?

.....

4. otázka : Se kterou bývalou českou královnou žil mocný český šlechtic Jindřich z Lipé?

.....

5. otázka : Císař Karel IV. obnovil či založil celkem deset univerzit. První byla založena v Praze roku 1348. Kde byla Karlem obnovena či založena univerzita poslední? (nápověda : stalo se tak roku 1369)

.....

6. otázka : Ze kterého dokumentu je citována níže uvedená ukázka?

...pokud se tak stane, že My výše řečení Karel Římský, Král Václav Český a markrabě Jan Moravský, a všechny naše manželské děti ... skonají a zemřou bez přirozených manželských dědiců ... a naše země by se tak stala prostá skutečných přirozených dědiců ... tak všechna naše dědičná království, země a panství mají zdědit rakouští vévodové a jejich sestra Markéta ...

.....

7. otázka : Proč mladý Karel navštívil v roce 1333 po svém návratu do Čech nejprve Zbraslavský klášter?

.....

8. otázka : V době nástupu Jana Lucemburského na český trůn bojovaly o moc v českém státě dvě skupiny šlechty. Kdo je vedl?

- A)
- B)

9. otázka : Který papež vyhlásil zostřenou klatbu nad Janem Husem?

.....

10. otázka : Kde se narodil Václav IV.?

.....

11. otázka : Na Karlově universitě byli studenti rozděleni do čtyř národů. Jaké to byly?

..... + + +

12. otázka : Ve druhé polovině 14. století se objevují nové postavy rytířské literatury jako např. Štilfríd a jeho syn (jméno) ?

.....

13. otázka : K lucemburským panovníkům přiřad'te manželky?

Jan Lucemburský =	A	Anna Svidnická
Karel IV. =	B	Marie Uherská
Václav IV. =	C	Eliška Přemyslovna
Zikmund Lucemburský =	D	Blanka z Valois
	E	Johana Bavorská
	F	Eliška Pomořanská
	G	Žofie Bavorská
	H	Beatrix Bourbonská
	CH	Anna Falcká
	I	Barbora Celjská

14. otázka : Stručně charakterizujte postavení osobností v době lucemburské?

Jan z Pomuku

Petr Parlér

Beneš Krabice z Weitmile +

Petr Žitavský

15. otázka : Která z dcer českých panovníků se provdala za?

= francouzského krále **Jana II. Dobrého** ?

..... (dcera Jana Lucemburského)

= uherského krále **Ludvíka I. Velikého** ?

..... (dcera Karla IV.)

= za českého, uherského a německého krále **Albrechta II.?**

..... (dcera Zikmunda Lucemburského)

16. otázka : Kdo pronesl níže uvedená slova?

"Jak hejno krkavců slétlí se na tuto zemi prodavači odpustků, aby tu vyklovali kdejaké zrnko zlata nebo stříbra! Neznají slitování, jejich srdce jsou ztvrdlá a jejich ústa zjedovatělá závistí a lží! Všim kupčí! Všechno prodávají! Chceš pokřtít dítě ? Zaplat'! Vyzpovídat se? Zaplat'! Chceš poslední pomazání? Zaplat'! Chceš loupit a vraždit? Zaplat' a bude ti odpuštěno!"

.....

poznámka : správná odpověď = **1 bod** (maximální počet bodů - **34**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 2. KOLA

1. otázka = ve Znojmě
2. otázka = v Bonnu
3. otázka = Braniborsko
4. otázka = s Alžbětou (Eliškou) Rejčkou
5. otázka = v Lucce
6. otázka = z dědické smlouvy mezi Lucemburky a Habsburky z roku 1364
7. otázka = aby navštívil hrob své matky, královny Elišky
8. otázka = A) skupina vedená Vilémem Zajícem z Valdeka
B) skupina vedená Jindřichem z Lipé
9. otázka = Jan XXIII.
10. otázka = v Norimberku
11. otázka = český + polský + saský + bavorský
12. otázka = Bruncvík
13. otázka = Jan Lucemburský C + H
Karel IV. A + D + F + CH
Václav IV. E + G
Zikmund Lucemburský B + I
14. otázka = Jan z Pomuku
- **generální vikář**
Petr Parlér
- **architekt, stavitel chrámu sv. Víta**
Beneš Krabice z Weitmile
- **kronikář doby Karla IV.,**
- **ředitel stavby chrámu sv. Víta**
Petr Žitavský
- **zbraslavský opat**
a spoluautor Zbraslavské kroniky
15. otázka = **Jitka** (Guta) - dcera Jana Lucemburského
Markéta - dcera Karla IV.,
Alžběta - dcera Zikmunda Lucemburského
16. otázka = **mistr Jan Hus - kázání proti odpustkům**

OBDOBÍ VLÁDY LUCEMBURKŮ

OTÁZKY 3. KOLA

(doplňte chybějící údaj)

autor : Miroslav Stulák

1. úryvek : *Nejvýznamnější ustanovení Zlaté buly jsou tato: Volbu římského krále provádí sedm volitelů - kurfiřtů, panujících ve svých přesně vyjmenovaných územích, prvním z těchto kurfiřtů je český král. Za platnou je pokládána ta,*

při níž kandidát získá alespoň : (počet hlasů).
(Alexej Pludek : Český král Karel, str. 95)

2. úryvek : *Chvatné přípravy na královskou korunovaci probíhaly po celý měsíc leden roku 1311. Musely být odstraněny alespoň nejhorší stopy bojů o Pražský hrad a svatovítská románská bazilika na Pražském hradě byla upravena k slavnostnímu aktu. V neděli dne 7. února 1311 přijal Jan Lucemburský*

z rukou mohučského arcibiskupa jako českého metropolitů královskou korunu
(Jiří Spěváček : Král diplomat, str. 71)

3. úryvek : *Pro představu, jak rafinovaně se manipulovalo s lidskou důvěrou, stačí připomenout situaci z roku 1393. Papež Bonifác IX. povolil tehdy pro území*

Čech tzv. Znamenalo to, že od března do září měl každý věřící možnost dosáhnout úplného odpuštění hříchů, musel ovšem vyhovět určitým podmínkám. Byl-li z Prahy, měl celkem 15x navštívit vybrané chrámy. Pokud byl přesporní, stačilo, aby stanovené kostely navštívil 7x. Dále bylo jeho povinností vykonat zpověď a nějaký milosrdný čin uložený zpovědníkem. Odpuštění se však dostavilo pouze tehdy, co na oltář v některém z označených kostelů položil částku odpovídající výdajům, jež by mu vznikly, když by podnikl zbožnou pouť do Říma a zpět.
(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 2. díl, str. 216)

4. úryvek : *Mladý pražský arcibiskup se otevřeně přihlásil k římskému papeži a odmítl podporovat neutrální stanovisko svého panovníka. Zahraničně politická linie pražského arcibiskupa a Václava IV. se rozešly, což zákonitě ovlivnilo poměry na české scéně.*
(kol. autorů : Dějiny zemí Koruny české, str. 121)

5. úryvek : Princ, teprve žvatlající první české věty, byl náhle, násilně a zřejmě přes fyzický odpor Elišky odtržen od matky, kterou pak už nikdy neviděl. Nezůstalo pouze přítom. Lucemburk vůči svému dítěti projevil nevídanou tvrdost i tím, že ho s chůvami asi dva měsíce držel v studeném a temném hradním sklepe, teprve později se životní podmínky chlapce poněkud

zlepšily. Internace prince Václava na Lokti a pak na trvala nepřetržitě čtyři roky, až do dubna 1323.

(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 2. díl, str. 130)

6. úryvek : Červenec 1350 = setkání Karla IV. s římským tribunem, jenž se jej pokoušel získat pro tažení do Itálie a obnovení slávy a moci antického Říma.

(Československé dějiny v datech, 1986, str. 115)

7. úryvek : Česká hudební tvorba vypsela zvlášt v oblasti duchovní písně. Mimořádné vážnosti dosáhly lidové písně (= chrámové zpěvy : pozn. prof. Čorneje),

..... a píseň Svatý Václave. První učinil Karel IV. součástí korunovačního obřadu českých králů, druhá se stala národním chorálem.

(kol. autorů : Přehled dějin Československa, str. 340)

8. úryvek : Knižní iluminace v Karlově době měla bohaté tradiční zázemí ve vynikajících

dílech z 1. poloviny 14. století jako např. abatyše a Velislavova bible.

(kol. autorů : Přehled dějin Československa, str. 343)

9. úryvek : Nejrozlehlejší náměstí v celé Evropě - to se běžně neví - má od středověku

až dodnes Praha. Je jím někdejší novoměstský

(80 550 m²), dnešní Karlovo náměstí.

(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 2. díl, str. 159)

10. úryvek : Hned po založení Nového Města se začaly budovat dva farní chrámy, sv. Štěpána a sv. Jindřicha. Rok předtím byl založen karmelitský klášter

.....
(chrám při klášteře měl být nejvyšší církevní architekturou v Praze).

(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 2. díl, str. 159)

poznámka : správná odpověď = **3 body** (maximální počet bodů - **30**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 3. KOLA

1. úryvek = 4 hlasy
2. úryvek = Petra z Aspeltu
3. úryvek = milostivé léto (jubilejní)
4. úryvek = Jan z Jenštejna
5. úryvek = Křivoklátu
6. úryvek = Cola di Rienzo
7. úryvek = Hospodine, pomiluj ny
8. úryvek = Pasionál abatyšy Kunhuty
9. úryvek = Dobytčí trh
10. úryvek = Panny Marie Sněžné